

Lagrådsremiss om ny socialtjänstlag

Kort om förslagen som regeringen lämnade till lagrådet 4 juli 2024

Lagrådsremiss: En förebyggande socialtjänstlag - för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter

Syftet med nya socialtjänstlagen

- Nå människor tidigt, innan problem uppstått eller vuxit sig stora
- Sänka trösklarna, erbjuda snabbare insatser på enklare sätt än idag
- Verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet

Varför behövs en ny SoL?

- Nya målgrupper - andra behov
- Möjliggöra nya arbetsätt
- Kompetensutmaningen - färre ska göra mer
- Digitaliseringen - nya beteenden och möjligheter

Förslagen i lagrådsremissen

Skillnader mot utredningens förslag

Lagrådsremissen motsvarar i huvudsak utredningens förslag, **men:**

- socialtjänsten *ska* arbeta förebyggande
(till skillnad från att ha ett *förebyggande perspektiv*)
- ändringar i plan- och bygglagen finns inte med
- de särskilda avgifterna upphävs inte, utan kvarstår
- bestämmelsen om gott bemötande finns inte med

Mycket från gamla SoL är kvar

- En stor del av förslagen är språkliga och redaktionella omarbetningar
- Det ser alltså annorlunda ut - men är ingen ändring i sak

Övergripande

- **Fortsatt målinriktad ramlag**

Ger övergripande regler, ramar och principer – utan att i detalj ange vad som ska göras eller hur. Kommuner kan fortsatt anpassa lösningar efter behov och lokala förutsättningar.

- **Helhetssyn**

Målgrupper tonas ner. Ny struktur som tydliggör vikten av en helhetssyn och inriktning på enskildas individuella behov och förutsättningar.

- **Enhetliga begrepp**

Insatser används som en övergripande benämning för rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp.

Förebyggande

Inriktning: Socialtjänsten **ska arbeta förebyggande**

- Bestämmelsen är en del av socialtjänstlagens mål
- Tonvikt på proaktivt och förebyggande arbete, i stället för reaktiva åtgärder
- Fokus ska flyttas från utredning och myndighetsutövning till att tidigt förebygga sociala problem

Lätt tillgänglig

Inriktning: Socialtjänsten **ska vara lätt tillgänglig**

- Det ska vara lätt att komma i kontakt med socialtjänsten, t.ex. utanför kontorstid eller att ta del av information och insatser digitalt
- Erbjuda snabbare insatser på enklare sätt (se nästa bild)
- Förutsättning för att arbeta förebyggande

Insatser utan behovsprövning

Ny befogenhet: Kommunerna får besluta att **en eller flera insatser** (för personliga behov) **kan ges utan behovsprövning**

- Komplement till nuvarande ordning med beslut om insatser, ger möjlighet till snabbare insatser på enklare sätt
- Ska omfattas av krav på dokumentation
(men socialnämnden kan besluta personliga förhållanden inte behöver dokumenteras)
- Kan ges till den som fyllt 15 utan samtycke från vårdnadshavare

Insatser utan behovsprövning

Dessa insatser kräver fortsatt behovsprövning:

- kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson
- vård i familjehem
- vård i LVM-hem och särskilda ungdomshem enligt LVU
- vård av barn eller unga mellan 18 och 20 år i jourhem, stödboende, skyddat boende och HVB
- plats i särskilda boendeformer för äldre och bostäder med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning
- hem för viss annan heldygnsvård, vilket avser korttidsboende
- ekonomiskt bistånd

Planering - fokus förebyggande

Socialtjänstens **planering ska omfatta alla insatser till enskilda** inte bara för äldre och personer med funktionsnedsättning som tidigare.

- Ska särskilt väga in behovet av tidiga förebyggande insatser
- Kan bidra till att anpassa verksamhet efter behoven, använda resurser på bästa sätt
- Viktig utgångspunkt för uppföljning av socialtjänstens insatser på samhällsgrupp- och individnivå.
- Behövs samverkan med andra aktörer (i kommunen, regionen civilsamhället)

Kunskapsbaserad, god kvalitet

All verksamhet ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet

- Krav på systematisk och löpande uppföljning
- God kvalitet (som i tidigare lag) kompletteras: rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda missförhållanden, ska gälla alla verksamheter, inte bara inom barn och unga
- Om vetenskap och beprövad erfarenhet saknas finns inget hinder mot att socialtjänsten ändå bedriver verksamhet
- Hänsyn behöver tas till rådande kunskapsläge och lokala förutsättningar, utvecklingen kommer att ta tid

Värdigt liv, välbefinnande

Socialtjänsten ska inriktas på att **enskilda ska leva ett värdigt liv och känna välbefinnande**

- Äldreomsorgens värdegrund blir alltså ett övergripande mål som omfattar hela socialtjänsten, även ekonomiskt bistånd
- Med värdigt liv menas t.ex. självbestämmande, respekt för privatliv, delaktighet och gott bemötande
- Värdigt liv/välbefinnande gäller för utformning av arbetssätt

Vad gäller för insatser?

Vid prövning av rätt till insatser gäller

- **skäliga levnadsförhållanden**, insatser för personliga behov (kap 11)
- **skälig levnadsnivå**, insatser för ekonomiska behov (kap 12)

Jämställt och jämlikt

Portalparagrafen utökas:

Socialtjänsten ska, utöver att främja jämlika levnadsvillkor, även främja **jämställda levnadsvillkor.**

Barnrättsperspektiv

- Bestämmelsen om barnets bästa anpassas till nya översättningen av 3.1 Barnkonventionen. Vid bedömning av barnets bästa ska hänsyn tas till barnets åsikter.
- Barns rätt till information kvarstår, med tillägg:
  - Information ska ges kontinuerligt och anpassas till barnets ålder, mognad och individuella förutsättningar.
  - Krav på att försäkra sig om att barnet förstått

Barnrättsperspektiv

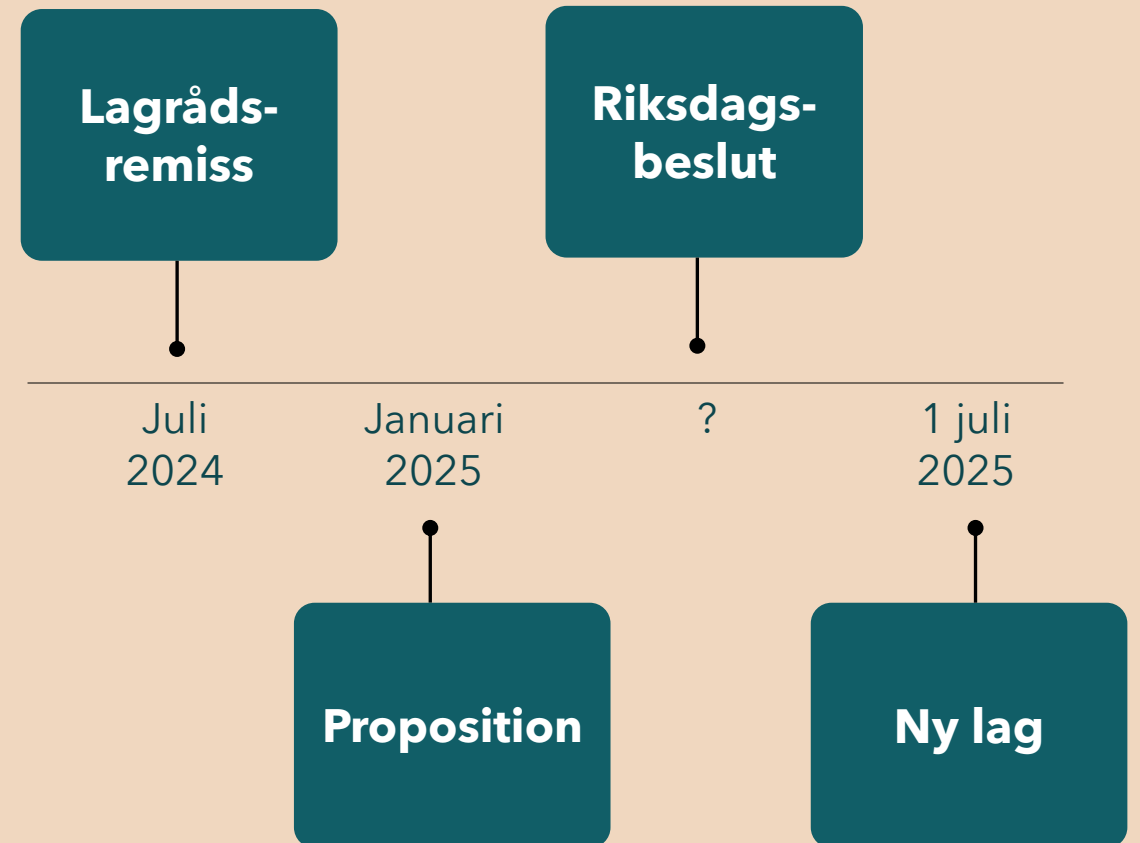
- Socialtjänsten ska arbeta för att placerade barn ges möjlighet till kontakt med föräldrar, syskon, andra närstående. Barnets önskemål och behov av ska vara avgörande.
- Tiden för uppföljning av ett barns situation förlängs till sex månader.

Omedelbara skyddsbedömningar

- Omedelbara skyddsbedömningar ska dokumenteras i en personakt
- Ger förutsättning för digitalt sökbara orosanmälningar som gäller barn

Vad händer nu?

- Lagrådet ser över lagrådsremissen
- Regeringen tar fram en proposition
- Riksdagen fattar beslut

Statsbidrag till kommuner

I regeringens budgetproposition 2024:

2024: 200 miljoner kronor

2025: 1,2 miljarder kronor

2026-2028: 2,2 miljarder per år

Pengar 2024

Fördelas med 650 000 kr per kommun. Får användas för läges- och behovsanalyser och planering inför nya lagen.

Pengar 2026-2028

Kan ändras i kommande budgetproposition. Ej klart hur fördelningen blir, eller hur de får användas.

Diskussion

- Varför behövs en ny lag, vilka möjligheter ger den?
- Hur ser det ut hos oss idag?
- Vad behöver vi göra annorlunda?

